

De "generaties" in de Royal Pardon.

Ook in de Royal Pardon vinden we weer verschillende sociale groepen tegenover elkaar staan, (de toneelspelers, het Engelse en het Franse hof). Toch is er een soort van horizontale scheiding, die deze scheiding in groepen doorsnijdt, nl. de jongere generatie versus de oudere. Esmeralda, William, Luke, de Prins en de Prinses hebben één belangrijk ding gemeen: hun opstandigheid tegenover het gezag. William en Esmeralda protesteren als ze het dorp uitgezet worden, terwijl Mr. Croke direkt bereid is te vertrekken. Mr. Croke "kent zijn plaats"; de jongeren reageren nog spontaan op hetgeen zij als onrecht en machtsmisbruik ervaren.

Zowel de Prins als de Prinses wordt op het hart gedrukt niet verliefd te worden, omdat hun huwelijk uitsluitend om politieke redenen wordt gesloten. Als zij echter voor het eerst tegenover elkaar staan, zijn ze alles vergeten wat hun vaders verteld hebben en vallen ze elkaar spoedig om de hals.

Al deze jeugdige spontaniteit bereikt z'n hoogtepunt in het "Kuskwartet" in het tweede bedrijf, waar alle scheidsmuren radikaal geslecht worden en een verrukkelijk feest ontstaat.

De "Verfremdung" in de Royal Pardon.

Er bestaat een vrij chaotische begripsverwarring rond het zgn. "vervreemdingseffekt". Dit begrip heeft in het theater vooral opgeld gemaakt door de theorieën van Brecht. Kort en goed komt het hierop neer dat de toeschouwer niet kritiekloos meegesleept mag worden door hetgeen zich op het toneel afspeelt, maar dat hij steeds alert moet blijven en kan beoordelen wat er op het toneel verkondigt wordt. Dit houdt dus in dat er in de eerste plaats geen identifikatie mogelijk mag zijn tussen de toeschouwer en één van de personages uit het stuk en in de tweede plaats dat alle verdere elementen die de aandacht van de essentie kunnen afleiden, geëlimineerd dienen te worden. Het publiek moet er zich konstant van bewust zijn dat het naar een "spel" zit te kijken. In de Royal Pardon bereikt Arden dit op vele manieren.

- het "toneel op het toneel". Het ouderwetse toneel wordt op scherpe wijze aan de kaak gesteld in de scènes waarin we het gezelschap van Mr. Croke aan het werk zien. Dit heeft weer

zijn terugslag op de wijze waarop de toeschouwers in de zaal de activiteiten van onze eigen Proloog-akteurs zullen beoordelen.

- het taalgebruik. Arden gebruikt proza en poëzie. Het proza gebruikt hij voornamelijk in de normale dialogen, waar hij een zo realistisch mogelijk effect dient te bereiken. Poëzie gebruikt hij als hij hetgeen gezegd wordt uit de rest naar voren dient te komen. Dit kan zowel in positieve als negatieve zin zijn. Negatief bv. in de verzen uit het stuk van St.Joris en de Draak of in dat van Koning Arthur. Hier heeft het een duidelijk satirische invloed. Positief gebruikt hij de poëzie in de monoloog van Luke waarin deze de ellende van de oorlog vertelt of bij de eerste ontmoeting van de Prins en de Prinses.
- de liedjes. De werkelijkheidsillusie wordt veelvuldig verstoord als de personages plotseling in zingen losbarsten.
- de structuur van het stuk. De Royal Pardon is opgebouwd uit een serie taferelen, die elkaar vrij snel opvolgen. Tijd en plaats worden maar zeer provisorisch aangegeven. Het verwisselen van scène gebeurt voor de ogen van de toeschouwer op een bijzonder nuchtere wijze.

Het is bijzonder interessant om wat betreft het V(erfremdungs)-effekt de Royal Pardon te vergelijken met 'Herr Puntila und sein Knecht Natti' van Brecht, een stuk dat we vorig seizoen bij Globe hebben kunnen zien. Wat daarbij direkt opvalt, is dat Herr Puntila veel schematischer in elkaar zit. De verschillende taferelen zijn netjes van elkaar gescheiden en de liedjes komen er netjes tussen. Het is hier trouwens opvallend, dat in de verschillende taferelen we dan vaak zeer naturalistische scènes te zien krijgen, waardoor het V-effekt natuurlijk weer danig afgezwakt wordt.

Het ontstaan van de Royal Pardon.

Theater is bij Arden een integrerend deel van het menselijk bestaan. Zijn visie op de maatschappij is sterk theateraal gekleurd. Hij ziet de verschillende sociale groepen die met en tegenover elkaar opereren, en de rollen die het individu moet spelen naar gelang van de sociale kontekst waarin hij staat. Hieruit volgt dat het theateraal vormgeven aan eenvoudige alledaagse evenementen een

logisch hieruit voortvloeiende bezigheid is. Hij wekert hiervoor het liefst met niet-professionele acteurs en het improviseren speelt hierbij een belangrijke rol. Enkele jaren geleden toen hij in Kirbymoorside in Midden-England woonde, organiseerde hij bij zich thuis zgn. public entertainment parties. Iedereen uit het dorp kon hieraan deelnemen en gezamenlijk werden scènes geïmproviseerd, er werd gezongen, gedanst, enfin iedereen kon zich bezighouden met hetgeen hij leuk vond en waarin hij zijn creativiteit kwijt kon. De Royal Pardon is ook op zo'n geïmproviseerde wijze ontstaan. Oorspronkelijk zijn het verhalen die de Ardens aan hun kinderen vertelden voordat zij naar bed gingen. Deze verhaaltjes werden toen gespeeld en uiteindelijk ontstond zo het stuk in zijn huidige vorm. Het kunstenaarschap van Arden bestaat volgens mij hierin, dat hij de simpele feiten uit het alledaagse bestaan zo gebruikt, dat hij er bijzonder ingewikkelde en essentiële problemen uit onze hedendaagse maatschappij mee in een nieuw daglicht zet. Met al deze activiteiten sluit Arden aan bij de traditie van het volksvermaak: pantomime, circus, kermis, balladezangers. Hij verzet zich tegen het theater dat uitsluitend aan onze intellectuele capaciteiten appelleert, en dat sinds de 18e eeuw de boventoon voert. Een theatergebeuren ondergaan is voor hem een veel lijfelijker en emotioneler ervaring. Theater is poëzie, en poëzie is zeker niet rationalistisch.